

COVID-19 üzrə tibbi məlumat (digest)

N.3 (1-3 aprel)

Mündaricat

Elmi-populyar məqalələr.....	2
Epidemiologiya	3
Profilaktika	4
Diaqnostika.....	4
Müalicə.....	5
Faydalı keçidlər.....	5

Elmi-populyar məqalələr

1. Vərəm peyvəndi Rusiyada Yeni koronavirus pandemiyasının öhdəsindən gəlməyə kömək edə bilər.
BCG peyvəndinin məcburi olduğu ölkələrdə koronavirusdan ölüm göstəricisi digər ölkələrdən 30 dəfə az olmuşdur

Пережить пандемию России может помочь прививка от туберкулеза (на рус.)

<https://www.mk.ru/social/health/2020/03/30/perezhit-pandemiyu-rossii-mozhet-pomoch-privivka-ot-tuberkuleza.html>

2. Koronavirus və "panqolin effekti": vəhşi təbiətlə qarşılıqlı əlaqənin genişlənməsi – səhiyyənin, bio təhlükəsizliyi və global təhlükəsizliyi təhdid altında qoyur.
Növbəti "panqolin effekti"nin qarşısını almaq üçün ilk növbədə vəhşi heyvanlarla qanunsuz ticarəti tamamilə dayandırmaq və qanuni ticarətin tənzimlənməsinin səmərəliliyini artırmaq, biomüxtəlifliyin və onların yaşayış mühitinin qorunub saxlanmasını yaxşılaşdırmaq üçün tədbirlər görmək lazımdır.

Коронавирус и «эффект панголина»: расширяющееся взаимодействие с дикой природой приводит к появлению угроз здравоохранению, биобезопасности и глобальной безопасности (на рус.)

<https://blogs.worldbank.org/ru/voices/koronavirus-i-effekt-pangolina-rasshiryayuscheesya-vzaimodeystvie-s-dikoy-prirodoy-privodit>

3. Bir əsrlik tarixə malik vərəm peyvəndi immun sistemimizi yeni koronavirusa qarşı möhkəmlədə bilərmi?

Can a century-old TB vaccine steel the immune system against the new coronavirus? (in English)

<https://www.sciencemag.org/news/2020/03/can-century-old-tb-vaccine-steel-immune-system-against-new-coronavirus>

4. Sinqapurun koronavirusa qarşı cavab reaksiyası məhz hansı səbəbdən faydalı nəticə göstərdi?
Beləliklə, Sinqapurun təcrübəsindən biz nələri öyrənə və örnək götürə bilərik? Bu ölkənin təcrübəsindən öyrənə biləcəyimiz 5 faydalı addım...

Why Singapore's coronavirus response worked – and what we can all learn (in English)

<http://theconversation.com/why-singapores-coronavirus-response-worked-and-what-we-can-all-learn-134024>

Epidemiologiya

1. Koronavirus kimi xəstəliklərin epidemik alovlanmaları nəyə görə progressiv şəkildə, sürətlə artır və biz bu epidemiyanın yayılma sürətini hansı üsullardan istifadə etməklə zəiflədə bilərik?

Почему такие вспышки, как коронавирус, распространяются по нарастающей, и как ослабить их рост (на русском)

<https://www.washingtonpost.com/graphics/2020/health/corona-simulation-russian/>

2. Pandemiyanın modelləşdirilməsində dürüstlüyə çağırış...
əks təqdirdə, dürüstlüyə riayət olunmazsa – epidemiyanın yayılma sürəti azalmayacaq və öz əhatə dairəsini daha da artırmağa davam edəcəkdir!

A call to honesty in pandemic modeling (in English)

<https://medium.com/@wpegden/a-call-to-honesty-in-pandemic-modeling-5c156686a64b>

3. Koronavirus xəstəliyi 2019 (COVID-19) epidemik alovlanmasının başlanğıcı, yoluxması və klinik müalicəsi...
Bu xülasədə biz, COVID-19-un epidemiologiyası, patogenezini və klinik xüsusiyyətlərinin son nailiyyətləri ümumiləşdirdik və yeni epidemik koronavirusu ilə mübarizədə mövcud müalicə üsulları və elmi irəliləyişləri müzakirə etdik.

The origin, transmission and clinical therapies on coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak - an update on the status. (in English)

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/32169119>

4. Çində meydana çıxan COVID-19 epidemik alovlanmasının dinamikasının modelləşdirilməsi və onunla mübarizə tədbirləri...

Modeling the epidemic dynamics and control of COVID-19 outbreak in China (in English)

<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s40484-020-0199-0.pdf>

5. Hesabat 3: 2019-nCoV-in ötürülmə xüsusiyyətləri

(Qeyd: Bu, daha əvvəl, 22/1/20 - 24/1/20 arası dövrdə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı və hökumətlər tərəfindən paylaşılan təhlilin daha geniş versiyasıdır)

Transmissibility of 2019-nCoV (in English)

<https://www.imperial.ac.uk/media/imperial-college/medicine/sph/ide/gida-fellowships/Imperial-College-COVID19-transmissibility-25-01-2020.pdf>

Profilaktika

1. Yaponiyanın Səhiyyə Nazirliyi sosial şəbəkədə vətəndaşlardan onlarda koronavirus simptomlarının mövcud olub olmadığı barədə sorğu keçirir.
Sorğuda mesencerdə qeydiyyatdan keçmiş 80 milyondan çox insan iştirak edə bilər. Onlar özlərində müşahidə etdikləri simptomları qeyd edirlər. Sorğudan əldə edilən məlumatlar Yaponiya hakimiyyətinə virusun ölkədəki ötürülmə xüsusiyyətlərini izləməyə, həmçinin yoluxmuş şəxslərin mümkün sayı barədə məlumatları nəzərdən keçirməyə imkan verəcəkdir.

Минздрав Японии в мессенджере опрашивает жителей страны о наличии симптомов коронавируса (

<https://www.rmj.ru/news/minzdrav-yaponii-v-messendzhere-oprashivaet-zhiteley-strany-o-nalichii-simptomov-koronavirusa/#ixzz6IUGoxCnm>

Diaqnostika

1. CDC, koronavirus testi üçün onlayn triaj təklif edir.
ABŞ-ın Xəstəliklərə Nəzarət və Profilaktika Mərkəzləri (CDC), ölkə miqyasında, özündə xəstəliyin əlamətlərinin ola biləcəyinə görə narahatlıq keçirən vətəndaşlar üçün "Koronavirusa görə Özünü Müayinə" vasitəsi təklif edir.

CDC offers online triage for coronavirus testing (in English)

<https://edition.cnn.com/2020/03/22/health/cdc-self-checker-coronavirus-bot-trnd/index.html>

2. Koronavirus xəstəliyi (COVID-19) olan hamilə qadınların və körpəsinə ana südü verən anaların müayinəsinə, işçilərin və körpələrin qorunmasına Amerika Xəstəliklərə Nəzarət və Profilaktika Mərkəzinin mövqeyindən müasir yanaşma ilə bağlı aktual məsələlər

Актуальные вопросы современного подхода к обследованию беременных и кормящих матерей с коронавирусной болезнью (COVID-19), защиты персонала и младенцев с позиции американского центра по контролю и профилактике заболеваний

<https://www.rmj.ru/articles/infektsiya/aktualnye-voprosy-sovremennogo-podkhoda-k-obsledovaniyu-beremennykh-i-kormyashchikh-materey-s-koronavirusnoy-boleznyu-covid-19-zashchity-personala-i-mladentsev-s-pozitsii-amerikanskogo-tsentra-po-kontrolyu-i-profilaktike-zabolevaniy/#ixzz6IUFuFIYc>

3. DİQQƏT! Covid-19 Diaqnostikası: Bütün yeni şammları aşkar etməyə qadir olan COVID-19 test müayinəsi ilə bağlı yeni karbohidrat yanaşması!

BREAKING! Covid-19 Diagnostics: New Carbohydrate Approach To COVID-19 Testing That Is Able To Detect All New Strains(in English)

<https://www.thailandmedical.news/news/breaking-covid-19-diagnostics-new-carbohydrate-approach-to-covid-19-testing-that-is-able-to-detect-all-new-strains>

Müalicə

1. COVID-19 –un bir şəxsdən digər şəxsə ötürülməsini və yayılmasını azaltmaq üçün virus əleyhinə dərmanların istifadəsi ...

Use of antiviral drugs to reduce COVID-19 transmission (in English)

<https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S2214-109X%2820%2930114-5>

2. Koronavirus xəstəliyini müalicə edə bilmək üçün spesifik dərmanların kəşf edilməsi 2019 (COVID-19)

Discovering drugs to treat coronavirus disease 2019 (COVID-19) (in English)

https://www.jstage.jst.go.jp/article/ddt/14/1/14_2020.01012/_pdf/-char/en

3. İtaliyada COVID-19 xəstəliyi səbəbindən həyatını itirən xəstələrin letallıq indeksi və xüsusiyyətləri

Case-Fatality Rate and Characteristics of Patients Dying in Relation to COVID-19 in Italy (in English)

https://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/2763667?guestAccessKey=dd645809-745d-4717-b913-d15d9389a971&utm_source=silverchair&utm_medium=email&utm_campaign=article_alert-jama&utm_term=mostread&utm_content=olf-widget_03312020

Faydalı keçidlər

Koronavirus haqqında tibbi portallar

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> WHO

<https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic> Europe CDC

<https://www.unicef.org/azerbaijan/coronavirus/covid-19>

<https://www.uptodate.com/home/covid-19-access> Uptodate data

<https://covid-19.ebscomedical.com/> Dynamed database

<https://www.elsevier.com/clinical-solutions/covid-19-toolkit> Elsevier data

<https://www.nejm.org/coronavirus> New England Journal

<http://www.centerforhealthsecurity.org/resources/COVID-19/index.html> John Hopkins

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-nCoV/index.html> CDC

<https://faq.coronavirus.gov/> <https://www.coronavirus.gov/> US Government

<https://www.nih.gov/health-information/coronavirus> National Institut Health PubMed

<https://jamanetwork.com/journals/jama/pages/coronavirus-alert> JAMA

<https://www.bmj.com/coronavirus> BMJ

https://www.thelancet.com/coronavirus?dgcid=kr_pop-up_tlcoronavirus20

<https://www.ecdc.europa.eu/en/novel-coronavirus-china/sources-updated> National resources

<https://globalbiodefense.com/novel-coronavirus-covid-19-portal/>

<https://sph.unc.edu/global-health/2019-coronavirus-info-portal/>

<https://hr.un.org/page/coronavirus-disease-covid-19>

Azərbaycan

<https://koronavirusinfo.az/az>

<https://isim.az/az/pages/55-Koronavirus>

<https://its.gov.az/page/olkede-umumi-veziyyet>

www.cabmin.gov.az

www.health.gov.az

Xəbərlər (İngilis dilində)

<https://www.bloomberg.com/europe>

<https://www.bbc.com/news>

<https://theconversation.com/au/covid-19>

<https://www.theguardian.com/>

<https://edition.cnn.com/>

Rus dillində

https://www.rospotrebnadzor.ru/about/info/news_time/news_details.php?ELEMENT_ID=13566

<https://covid19.rosminzdrav.ru/#r3>

<https://niiioz.ru/covid-19/>

<https://news.un.org/ru/events/vse-o-koronaviruse>

<https://xn--80aesfpebagmfbcl0a.xn--p1ai/> www.стопкоронавирус.рф

www.rmj.ru

<https://medvestnik.ru/>

<https://vrachirf.ru/main>

https://ria.ru/category_rasprostranenie-novogo-koronavirusa/

<https://www.gazeta.ru/subjects/virus.shtml>

<https://www.msn.com/ru-ru/news/coronavirus>

<https://yandex.ru/search/?text=%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%80%D1%83%D1%81&from=yanews&lr=10253>